

Redaktör: Marie Sundberg debatt@di.se Telefon 08-573 650 98

Alliansregeringen öppnade för ny kärnkraft med huvudargumentet att den under inga omständigheter får subventioneras. Men utan subventioner, statliga garantier, eller möjligheter att skjuta över de höga kostnaderna på någon annan aktör, har ny kärnkraft visat sig vara en ekonomisk omöjlighet, skriver energiprofessorn **Stephan Thomas**.

Omöjligt bygga ny kärnkraft utan statliga subventioner

Den mest anmärkningsvärda förändringen när alliansregeringen enades om en ny energipolitik under 2009 var att den öppnade för möjligheten att bygga nya kärnkraftsreaktorer i Sverige.

Att ny kärnkraft ska existera på marknadsmässiga villkor utan statliga subventioner var avgörande för att parterna skulle enas.

Nästa vecka presenterar den svenska regeringen en proposition som syftar till att öppna för ny kärnkraft i Sverige.

Många är av den uppfattningen att nya reaktorer faktiskt kommer att konstrueras på marknadens villkor i Sverige. Så kommer det med största säkerhet aldrig att bli.

I resten av världen har den kärnkraftsrenässans som förutspåddes för drygt tio år sedan helt kommit av sig – inte på grund av trög byråkrati eller politiskt motstånd, utan för att den stött på ekonomiska betongväggar.

Utan subventioner, statliga garantier, eller möjligheter att skjuta över de höga kostnaderna på någon annan aktör, har ny kärnkraft visat sig vara en ekonomisk omöjlighet.

Ingen bank lånar ut pengar för ny

Stephan Thomas

professor,
energipolitik,
University
of Greenwich

”Ingen bank lånar ut pengar för ny kärnkraft utan statliga garantier.”

kärnkraft utan statliga garantier. Det gäller inte bara för Sverige, utan i de flesta västländer som har satt i gång en process för ny kärnkraft.

I USA har inga nya kärnkraftverk byggts på 30 år. I Europa har endast två beställningar av nya reaktorer genomförts, Olkiluoto i Finland och Flamanville i Frankrike. Det är svårt att föreställa sig hur dessa projekt skulle kunna gå sämre.

Finlands nya reaktor skulle ha startats 2009, fyra år efter byggstart. Men 2010 är bygget fortfarande minst fyra år från färdigställande och ligger minst 75 procent över budget. Beställaren, finska TVO, tvistar med den franska leverantören om vem som ska stå för de tiotals extra miljarder kronor som reaktorbygget har krävt.

I Frankrike har den nya reaktorn nu blivit 20 procent dyrare och bygget ligger två år efter i schemat.

Kärnkraftsekonomi vilar framför allt på de fasta konstruktionskostnaderna. I dem ingår den faktiska konstruktionskostnaden samt kostnaden för att låna kapital.

Erfarenheterna från Olkiluoto och från beräkningar för nya reaktorer i USA, visar att kostnaderna är femfalt högre än i kärnkraftsindustrins kalkyler

på cirka på 1000 dollar per kilowatt för ett drygt decennium sedan.

Även med beräkningar på 1000 dollar per kW var kärnkraften bara på gränsen till konkurrenskraftig, trots att räntekostnaderna beräknas till låga cirka 5 procent.

Innan elmarknaderna konkurrenssattes innebar kärnkraft ett lågt risktagande för bankerna. Elleverantörerna kunde enkelt höja elpriserna för att täcka extra kostnader. Även om kärnkraft egentligen innebar ett större ekonomiskt risktagande, var det för bankerna inte mer riskfyllt än något annat alternativ – risktagandet stod ju elkonsumenterna eller staten för.

Liknande riskflyttning var också orsaken till att Olkiluoto och Flamanville kunde finansieras. Det franska kärnkraftsbolaget EDF är ett enormt monopolbolag kontrollerat av regeringen. I Finland ägs beställaren TVO av den finska industrin, som lovat att köpa el så länge anläggningen är i drift och till priser som täcker alla eventuella kostnader som kan uppstå.

Priserna riskerar dock att bli så höga att industrin inte får råd att köpa el från reaktorn. På öppna marknader däremot kollapsar företag om kostnaderna blir för höga, och banker och aktieägare för-

lorar sina pengar om kostnaderna blir ohållbara.

För att låna ut pengar på marknadsmässiga villkor till kärnkraft – utan subventioner eller garantier – skulle bankerna kräva räntor på åtminstone 15 procent.

2006 meddelade dåvarande brittiska premiärministern Tony Blair att kärnkraften skulle återvända på bred front i Storbritannien. Motståndet mot att använda skattepengar var så stort, att det bara var löften om att kärnkraften inte skulle subventioneras som gjorde planerna politiskt möjliga.

Processen är tidskrävande och tidigast 2013 kan en brittisk reaktorbeställning göras. Till dess kommer landet att ha sett minst två nya regeringar och ingen lär längre känna sig bunden av tidigare löften om att inte subventionera kärnkraft.

En regering offerar knappast sju års förarbete och överger inte kärnkraftsplanerna om elbolagen då meddelar att kärnkraftverken inte kan byggas utan stöd. Troligt är att en regering då erbjuder stöd, men vägrar att kalla det subvention.

Ny kärnkraft har en ohållbar ekonomi om den inte hålls undan marknadens villkor. Det gäller även svenska kärnkraftsplaner.